

Hude: Selvportræt til maleriet: »
En maler i landsbyen.

RING OG HUDE

INTERESSEN FOR DET HISTORISKE ROSKILDE ER I STADIG STIGNING, SÅVEL I LITTERATUREN SOM PÅ DE SOCIALE MEDIER. FOLK VIL GERNE KENDE DERES RØDDER OG DET ROSKILDE 'FØR', SOM GEMMER SIG LIGE BAG VED ROSKILDE 'NU'. DER ER ISÆR TO PERSONER, VI SKYLDER TAK FOR AT KUNNE TRÆKKE TRÅDE TILBAGE I TIDEN TIL DENGANG, DET VAR FØR, NEMLIG MALEREN L.A. RING (1854-1933) OG FOTOGRAFEN KRISTIAN HUDE (1864-1929).

« Ring fotograferet af Hude i Brøndgade, ukendt år.

» Hude: Lauritz og Sigrid Ring beundrer det færdige maleri af Strandcaféen, 1917.

I Danmark er Ring optaget i "Kulturkanonen" og i 2007 lavede Statens Museum for Kunst (SMK) en stor særudstilling af hans værker.

Hvor Ring i sine malerier havde vist almuens forhold på landet, viste Hude tilsvarende de elendige forhold i byerne.

Af Per Steenholdt

MALEREN OG FOTOGRAFEN I BRØNDGADE

Interessen for Ring er ikke kun lokal. Han udstilles på mange museer i Norden og anerkendes som den fremragende maler, han var. I Danmark er han blevet optaget i "kulturkanonen" og i 2007 lavede Statens Museum for Kunst (SMK) en stor særudstilling af hans værker. I den forbindelse blev der fremstillet en hjemmeside med omtale af Ring og hans liv samt enkelte værker. På hjemmesiden blev også vist et fremragende foto, taget af Kristian Hude i Brøndgade et ukendt år. Det er dog forsynet med følgende tekst: "Fotografi af Ring i Baldersbrønde, "Maleren i landsbyen", ca. 1905. Det kongelige Bibliotek, København".

Ring flytter til Uglebjerget på Skt. Jørgensbjerg i 1914 og bor her til sin død i 1933. Fotografiet blev opfattet som taget i Baldersbrønde, hvor Ring boede inden flytningen. Fotoet har været brugt flere steder i litteraturen, bl.a. af Arthur Fang i hans bog om Skt. Jørgensbjerg fra 1934, og der har derfor lokalt ikke været tvivl om hverken fotografen, eller hvor billedet var taget.

SMK har da også erkendt, at de kritikløst havde overtaget en beskrivelse af fotoet fra et gammelt katalog. Fotografiet er meget bevidst komponeret fra Hudes side. Personerne indrammes af lygtepælen til venstre og den lodrette stolpe i hegnet til højre, og personerne fordeler sig ligeligt over og under den diagonal, som brolægningen udgør.

Alle tilskuerne synes intens optaget af, hvad Ring maler. Fotoet skal måske opfattes som visende Ring

med familien, og ud fra den betragtning synes en datering omkring 1905 at være passende. Det er derfor forståeligt, at fotoet har været opfattet som taget i Baldersbrønde, hvor Ring boede i den periode.

Lokalt har fotoet ikke været forsøgt dateret – det er simpelthen brugt som en illustration af Ring, der boede og malede i Brøndgade, og Ring har malet flere billeder af Brøndgade fra omtrent det sted, han sidder på fotoet. Det er dog tvivlsomt, om han overhovedet maler ved denne lejlighed – måske sidder han blot model for den 'rigtige' kunstner i denne sammenhæng – nemlig fotograf Hude.

I forbindelse med brugen af dette foto bliver dette forhold desværre oftest glemt. Glemt er Hude dog ikke generelt, men hans relationer til Ring er i høj grad underbelyst, og en belysning vanskeliggøres af utilstrækkelig eller forkert registrering.

KRISTIAN HUDE

Hude var født i Roskilde. Han var af akademisk familie og begyndte også selv på en akademisk løbebane. Han blev cand. phil., en titel han var stolt af og brugte som springbræt til en karriere som huslærer.

Hude havde fotografi som hobby, men besluttede at gøre det til sin levevej. Han gik derfor i lære som arkitektur- og kunstfotograf hos kgl. hoffotograf Peter Elfelt i København, inden han vendte tilbage til Roskilde, hvor han nedsatte sig som fotograf i 1899. I starten af sin karriere tog Hude rundt i lan-

det og fotograferede kirker og kunstsatte samt herregårdene på egnen, men han holdt sig ikke kun til arkitektur og kunst, når han fandt sine motiver. I de større byer, han kom igennem, søgte han også samfundets nederste lag.

Der var meget stor afstand mellem symbolet på rigdom i kirker og herregårde og den sociale nød og boligforholdene i byerne. Samfundsforholdene og skismaet mellem rig og fattig interesserede Hude livet igennem, og det var måske på den baggrund, at han erklærede sig som ateist og udmeldte sig af folkekirken i 1911.

Hvor Ring i sine malerier viser almuens forhold på landet, viser Hude tilsvarende de elendige forhold i byerne. Den type fotografier fra Hudes side er kendt og anerkendt både af Nationalmuseet, Roskilde Lokalarkiv og diverse internationale fotosider på nettet. Det er ikke med sådanne billeder, Hude tjente sine penge.

Hude afsatte derimod mange af sine fotos til museer og som illustrationer til bøger solgte Hude mange motiver til postkortfabrikanter. Nok havde han empati for samfundets lavere sociale lag, men de var samtidig med til at sikre ham en indtægt. Derfor findes landet over mange postkort, hvor fotografen er glemt. Med de lokale postkort udgivet på Flensborgs forlag, forholder det sig heldigvis anderledes, idet der her er lavet et arkiv, hvor man i de fleste tilfælde kan se, hvilke postkort Hude leverede fotos til.

RING OG HUDE

Da Rings villa står færdig i 1914 bruger både han og Hude udsigten op mod Skt. Jørgensbjerg kirke som motiv. Det er bestemt ikke stor kunst, og ingen af dem har haft de store muligheder for at arrangere motivet. Til gengæld kunne det sælges og give smør på brødet. Ring har malet sin udsigt til Sankt Jørgensbjerg Kirke ved flere lejligheder.

For et af de bedste fotos, der viser både Ring og Hude som billedkunstnere, findes der en indirekte datering, idet Arthur Fang oplyser, at det er taget af Hude umiddelbart efter, at Ring er færdig med sit store maleri af Strandcaféen, hvor hans egne børn er modeller. Vi ved derfor, at fotoet er fra 1917 og er taget i Rings atelier i villaen på Uglebjerget. Her er der, ligesom med fotoet fra Brøndgade, tale om en meget bevidst komposition fra Hudes side. Atelier-fotoet blev bragt i "Jul i Roskilde", 1934, og er et godt eksempel på begges billedkunst. Rings maleri og Hudes komposition.

Der findes flere fotografier og vidnesbyrd om, at Ring og Hude besøger hinanden og omgås socialt. Der er endda også dokumentation af et reelt samarbejde omkring et specifikt projekt. Det indledende foto havde af SMK fået titlen "Maleren i landsbyen" – og netop denne titel er titlen på et maleri, Ring maler i 1918 – et maleri der har en stor forklaringsværdi i forhold til Rings opfattelse af sin egen funktion og rolle som kunstner. Året 1918 er ikke uden betydning. Europa har netop gennemlevet en verdenskrig

»

Ring som model i Brøndgade >>

og rammes nu af den spanske syge. Dansk kunst er under forandring - en forandring Ring kender meget til, idet han i 1907 er blevet medlem af Charlottenborgs censurkomite.

På maleriet ses maleren i aktion i en landsby med nysgerrige børn omkring sig. De lokale ved godt, at stedet er den øverste ende af Brøndgade og at maleren ser op mod gadekæret. Maleriet viser nu ikke Ring, men derimod Kristian Hude på Rings taburet og med dennes malerkasse på skødet. Rekvizitter, som genkendes fra de indledende fotos. I baggrunden ses det sted, hvor Ring selv sad model.

At det er Hude og ikke Ring, ved vi, fordi der i Hudes gemmer findes et foto, han har taget af sig selv netop til dette maleri. Tilblivelseshistorien er nok lidt mere omfattende end først antaget, da der på det seneste er opdaget to fotografier i en samling på Greve Museum, der omfatter Ring og familien Kähler. Der er ingen fotograf opgivet, men da vi ved, at Hude var involveret i netop dette maleri, er det oplagt at betragte ham som den mest sandsynlige fotograf.

Begge fotografier betragtes som værende fra perioden 1902 – 1912, altså i den periode, hvor Ring boede i Baldersbrønde. De beskrives begge som "foto af Ring der maler" og det ene beskrives som værende fra Baldersbrønde. Begge dele er forkert. Det er ikke Ring, der maler. Det er Ring, der sidder model som maler, og begge billeder er fra Skt. Jørgensbjerg og fra en senere periode, hvor Ring har boet i Roskilde i flere år og formentligt tæt på 1918.

Det ene billede er spændende af flere grunde. Det viser Ring siddende i Smedegade, hvor han allerede i 1914 malede "Den gamle smedje". Det fremgår dog, at fotografiet ikke kan være taget ved den lejlighed, da man over Rings skulder kan se det hus, der i dag ligger på hjørnet af Smedegade og Toftegade. Det hus er først bygget i 1915, så billedet her er senere og er et modelfoto taget til brug for ma-

leriet i 1918. Ring synes dog ikke tilfreds med baggrunden eller beskæringen i Smedegadefotoet: Ring som model i Smedegade. Han vælger derfor et andet. Ring som model ved Brøndgade, det foto hvor maleren er omgivet af børn, men nu med Hude som modellen og på det endelige maleri anbragt nogle få meter længere nede ad Brøndgade. Vi ved ikke, hvilke overvejelser der ligger bag, at Ring valgte Hude frem for sig selv, men det har faktisk konkret betydet, at Hude på maleriet vises som en "maler i landsbyen" og Ring giver Hude en form for anerkendelse.

De har nu begge sagt farvel til folkekirken og har i nogle år levet godt af deres billedmæssige talenter. De har begge færdigheder med hensyn til at komponere et billede og teknisk søge det bedste. Hude har med de fotografier, der var beregnet til offentliggørelse og ikke bare var et arbejdsredskab, vist Ring som kunstmaler og herre i eget hus. Ring har modsvarende i sit maleri fremstillet Hude som en hårdtarbejdende billedkunstner. Ikke med fotografapparat, som var Hudes værktøj, men med sin palette og sine pensler.

Der findes flere fotos af privat karakter, der viser Ring og Hude i sociale sammenhænge. De er alle udaterede. Der er bl.a. ét der viser Ring, der maler på Hudes galionsfigur i Hudes have på Klostervang. På trods af at det ikke er dateret, er det formentlig det sidste foto, Hude tager af Ring. Ring er ved at være oppe i årene, og Hude skranter slemt. Ved figurens venstre hånd kan man se Rings stok. Man ser, at det er sommer, men ikke hvilken sommer. Både Ring og Hude har fødselsdag om sommeren, Ring den 15. august og Hude den 16. august, så man kan forestille sig, at fotoet kunne være taget netop i august i Hudes sidste sommer i 1929. Det kan natur-

Ring som model i Smedegade >>

Rings maleri af Hude fra 1918 <<

ligvis ikke siges med sikkerhed. Det kan heller ikke fastslås, at det sker i forbindelse med en fødselsdag, eller om Hude eller hans venner betaler Ring for arbejdet. Det kan dog siges, at 1929 bliver Hudes sidste sommer. Han har pådraget sig en smertefuld nervelidelse, som har gjort ham mindre og mindre aktiv. I 10 år har han modtaget en særlig pension, men efter julen 1929 er smerterne blevet for meget, og Hude vælger at tage en overdosis af sin medicin.

Ring holder, trods tabet af Sigrid, ud nogle år mere. Hans billeder opnår langt fra samme priser som tidligere, og han modtager nu ifølge folketællingen en særlig ydelse. Han har stadig sine evner i behold og er rent kunstnerisk stadig aktiv på højt niveau. Ring dør i 1933.

Imod sædvane og som konsekvens af deres manglende tro på kødets opstandelse bliver de begge kremeret. Hudes aske bliver nedsat på Gråbrødre Kirkegård, men der findes ikke noget registreret gravsted. Rings aske nedsættes på Sankt Ibs Kirkegård ved siden af Sigrid. Ring og Hude har hver for sig gjort det muligt, at vi, især på Skt. Jørgensbjerg, kan trække tråde tilbage til tiden før.

Begge har i deres yngre dage skabt billeder, der er en protest mod de bestående samfundsforhold og viser fattigdom og usle forhold. Ser vi i dag fotos af Hude eller malerier af L.A. Ring fra Skt. Jørgensbjerg, Skt. Agnes eller andre steder i Roskilde, ser vi, hvad mange i dag sætter stor pris på. Noget bevaringsværdigt vi nødtigt ville leve uden. Vi bliver mindet om, hvad vi har mistet, og hvad der heldigvis er bevaret.

I ROSKILDE HAR FORENINGEN AF L.A. RINGS VENER PÅBEGYNDT EN TRADITION, HVOR MAN MINDES OG HYLDER RING PÅ HANS FØDSELSDAG VED HANS GRAV OG DEREFTER BEGIVER SIG TIL HANS HUS I BRØNDGADE.

HVIS DETTE HUS, FORUDEN AT DANNE RAMMEN OM EN FORMIDLING AF L.A. RING OG HANS KUNST, OGSÅ KAN FORMIDLE ET MERE BREDT INDTRYK AF VORES BYS HISTORISKE VÆRDIER, BLIVER KRISTIAN HUDE SVÆR AT KOMME UDENOM - MEN DET ER VELLER IKKE MENINGEN.